Astăzi, Joi, 28 Martie, 2024

Sf. Cuv. Ilarion cel Nou, egumenul Pelechitului, și Ștefan, făcătorul de minuni

Isaia 6

1 Și a fost că'n anul în care a murit regele Ozia[1] L-am văzut pe Domnul șezând pe un tron înalt și măreț; și casa Lui[2] era plină de slavă.

2 Serafimi[3] ședeau împrejurul Său; fiecare avea câte șase aripi: cu două își acopereau fața[4], cu două își acopereau picioarele și cu două zburau.

3 Și strigau unul către altul și ziceau: – „Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Atotțiitorul, plin e tot pământul de slava Sa!"

4 Și pragul cel de sus al ușii se sălta de glasul cu care ei strigau, iar casa s'a umplut de fum.

5 Și am zis: „O, ticălosul de mine, că-mi tremură sufletul; că fiind eu un biet om și având buze necurate și locuind eu în mijlocul unui popor cu buze necurate, cu ochii mei L-am văzut pe Domnul Atotțiitorul…".

6 Și unul din Serafimi a fost trimis la mine; el avea în mână un cărbune pe care-l luase cu cleștele de pe jertfelnic.

7 Și l-a atins de gura mea și a zis: „Iată, acesta s'a atins de buzele tale și-ți va șterge fărădelegile, iar păcatele tale le va curăți".[5]

---

[1] Anul 740 î. H.

[2] „casa Lui": templul. Acest capitol cuprinde o viziune magnifică a lui Isaia, pe care autorul o realizează cu o savantă economie de mijloace literare.

[3] „Serafimi": ființe îngerești care, împreună cu Heruvimii, Îl laudă neîncetat pe Dumnezeu.

[4] „își acopereau fața" spre a fi ocrotiți de puterea strălucirii dumnezeiești.

[5] Ștergerea fărădelegilor și curățirea păcatelor erau rezultatul jertfelor aduse lui Dumnezeu (cărbunele fusese luat de pe jertfelnicul templului). În numele și prin lucrarea Domnului, îngerul îi declară lui Isaia buzele curate și sufletul neîntinat, pentru ca el să nu ezite în fața adunării (așa cum făcuse Moise și cum va face Ieremia), ci să prindă curaj (Sf. Ioan Hrisostom). Pe de altă parte, cărbunele va deveni, în liturghia ortodoxă, simbolul euharistic. Sf. Ioan Damaschin îl interpretează astfel: „Cărbunele nu e lemn curat, ci lemn împreunat cu foc; în același chip, pâinea euharistică nu e, pur și simplu, pâine, ci pâine împreunată cu dumnezeire. Dar un trup unit cu dumnezeirea nu devine o singură natură, ci are o natură care-i aparține trupului și o alta care-i aparține dumnezeirii unite cu el, ceea ce înseamnă că într'o

8 Și am auzit glasul Domnului,
zicând: „Pe cine voi trimite, și
cine va merge la acest popor?”.
Iar eu am zis: „Iată, sunt aici, pe
mine trimite-mă!”

9 Și El a zis: „Mergi și spune-i
acestui popor: Cu auzul veți auzi,
dar nu veți înțelege, și cu privi-
rea veți privi, dar nu veți vedea.

10 Că inima acestui popor s’a îm-
pietrit, urechile lor greu aud și
ochii lor s’au închis, ca nu cumva
cu ochii să vadă și cu urechile să
audă și cu inima să înțeleagă și
să-și revină și Eu să-i vindec”.[6]

11 Și eu am zis: „Până când,
Doamne?”. Iar El a zis: „Până
când cetățile se vor pustii din
lipsa locuitorilor și casele din
lipsă de oameni și pământul va
rămâne pustiu.

12 Iar după aceasta Dumnezeu îi
va îndelunga[7] pe oameni și cei
ce au rămas pe pământ se vor
înmulți.

Facerea 5

1 Aceasta este cartea neamului
lui Adam[8]. În ziua când l-a făcut
Dumnezeu pe Adam, după chipul
lui Dumnezeu l-a făcut.

---

singură entitate sunt două firi”.

[6] Text pe care Însuși Iisus îl va cita (Mt 13, 14-15; Mc 4, 12; Lc 8, 10; In 12, 40), precum și Pavel (FA 28, 26-27; Rm 11, 8), prin care este denunțată îndărătnicia poporului ales de a-L cunoaște, recunoaște, înțelege și urma pe Fiul lui Dumnezeu.

[7] Grecescul **makrýno** are două sensuri principale: „a prelungi” și „a alunga”. Sf. Ioan Hrisostom le ia în considerare pe amândouă, începând cu ultimul: Isaia prevestește, pe de o parte, captivitatea a zece din cele douăsprezece triburi ale lui Israel, care vor fi „alungate” din ținuturile lor, și, pe de alta, propășirea („prelungirea”) celorlalte două (Iuda și Veniamin), rămase acasă. Dar verbul „a prelungi” (pe care bătrânii noștri din 1688 l-au tradus prin „a îndelunga”) poate să aibă o cuprindere mult mai largă: Dumnezeu Se va îndura de supraviețuitorii captivității și va face ca ei să aibă o viață mai lungă („îndelungare de zile”) spre a se înmulți și a reface, dintr’o simplă „rămășiță”, un întreg popor. T. M.: „îi va alunga”.

[8] Variantă de text: „cartea neamului oamenilor”. Genealogiile aveau un rol important în viața triburilor semi-nomade, mai ales în exercitarea funcției preoțești. Cea de față vrea să acopere perioada dintre creație și potop și este, de fapt, o continuare a textului întrerupt la 2, 4a. După numeroși exegeți, cifrele din ea, de tradiție mesopotamică, sunt simbolice și urmăresc, în principal, două idei: a) o perioadă foarte lungă între două generații; b) longevitatea e o binecuvântare a lui Dumnezeu asupra oamenilor drepți, iar ea scade pe măsură ce răutatea și păcatul se instalează în lume (între 1000 și 600 de ani de la Adam la Noe, între 600 și 200 de la Noe la Avraam, între 200 și 100 între Avraam și Iosua Navi, pentru ca de la David încoace să devină „normală”).

2 Bărbat și femeie i-a făcut; și
i-a binecuvântat și i-a numit cu
numele de „om” în ziua în care
i-a făcut.

3 Adam a trăit două sute treizeci
de ani și atunci i s’a născut un
fiu după asemănarea sa și după
chipul său[9] și i-a pus numele Set.

4 Zilele pe care le-a trăit Adam
după nașterea lui Set au fost
șapte sute de ani; și i s’au născut
fii și fiice.

5 Iar de toate, zilele vieții lui
Adam au fost nouă sute treizeci
de ani; și a murit.

6 Set a trăit două sute cinci ani
și i s’a născut Enos.

7 După nașterea lui Enos, Set a
mai trăit șapte sute șapte ani, și
i s’au născut fii și fiice.

8 Iar de toate, zilele lui Set au
fost nouă sute doisprezece ani; și
a murit.

9 Enos a trăit o sută nouăzeci de
ani și atunci i s’a născut Cainan.

10 După nașterea lui Cainan, Enos
a mai trăit șapte sute cincisprezece ani și i s’au născut fii și fiice.

11 Iar de toate, zilele lui Enos
au fost nouă sute cinci ani; și a
murit.

12 Cainan a trăit o sută șaptezeci
de ani și atunci i s’a născut
Maleleil.

13 După nașterea lui Maleleil,
Cainan a mai trăit șapte sute
patruzeci de ani și i s’au născut
fii și fiice.

14 Iar de toate, zilele lui Cainan
au fost nouă sute zece ani; și a
murit.

15 Maleleil a trăit o sută șaizeci
și cinci de ani și atunci i s’a
născut Iared.

16 După nașterea lui Iared, Maleleil a mai trăit șapte sute treizeci
de ani și i s’au născut fii și fiice.

17 Iar de toate, zilele lui Maleleil
au fost opt sute nouăzeci și cinci
de ani; și a murit.

18 Iared a trăit o sută șaizeci și
doi de ani și atunci i s’a născut
Enoh.

19 După nașterea lui Enoh, Iared
a mai trăit opt sute de ani și i
s’au născut fii și fiice.

20 Iar de toate, zilele lui Iared au
fost nouă sute șaizeci și doi de
ani; și a murit.

21 Enoh a trăit o sută șaizeci și
cinci de ani și atunci i s’a născut
Matusalem.

22 Și după nașterea lui Matusalem
a umblat Enoh cu Dumnezeu[10]

---

[9] Adam îi transmite întregului neam omenesc chipul pe care el însuși îl primise de la Dumnezeu (vezi 1, 27); „asemănarea” e psiho-somatică.

[10] „A umbla cu Dumnezeu” = metaforă pentru omul care trăiește în

două sute de ani și i s'au născut fii și fiice.

23 Iar de toate, zilele lui Enoh au fost trei sute șaizeci și cinci de ani.

24 Și a umblat Enoh cu Dumnezeu și nu s'a mai aflat, pentru că Dumnezeu îl strămutase[11].

Proverbele lui Solomon 6

3 Fă, fiule, ceea ce-ți poruncesc eu, și te vei mântui – că de dragul prietenului tău te vei da pe mâna celor răi –, nu te lăsa, stârnește-l și pe prietenul pentru care te-ai pus chezaș;

4 să nu dai somn ochilor tăi și nici genelor tale dormitare,

5 ca să scapi ca o căprioară din cursă și ca o pasăre din laț.

6 Mergi la furnică, leneșule! Sârguiește văzându-i deprinderile și fii mai înțelept decât ea!

7 Că aceea, fără să lucreze pământul, fără să aibă pe cineva s'o îndemne și fără să fie sub oarecare stăpân,

8 își pregătește vara hrană și belșug de strânsură la vremea secerișului. Sau mergi la albină și vezi cât e de harnică și cât de curat îi este lucrul; de ostenelile ei se folosesc, spre sănătate, regii și oamenii simpli; ea de către toți e iubită și lăudată; cu toate că puterile-i sunt slabe, ea stă în frunte prin aceea că a cinstit înțelepciunea.

9 Până când, leneșule, vei sta culcat? și când te vei scula din somn?

10 Puțin somn, puțină ședere, puțină dormitare, puțin să stai cu mâinile în sân,

11 și ca un rău călător îți va veni sărăcia și ca un bun alergător, lipsa.

12 Dar dacă nu vei fi leneș, atunci ca un izvor îți va veni secerișul, iar sărăcia ca un rău alergător va fugi de tine.

13 Omul fără minte și fără lege umblă în căi rele; el face semne cu ochiul, bate din picior și învață amenințând cu degetul;

14 inimă îndărătnică, el în toată vremea meșterește răul: unul ca acela gâlceavă stârnește prin cetate.

15 De aceea, năprasnic îi va veni

---

intimitatea lui Dumnezeu, care-I este bineplăcut (vezi și v. 24; de asemenea, 6, 9).

[11] În variantă de text: „îl luase cu Sine". Verbul **metatíthemi** înseamnă nu numai a muta, a strămuta, a schimba locul, ci și a preface, a transforma (a trece ceva sau pe cineva dintr'o stare de existență în alta). De aci, exegeza asupra misterului în care Enoh a fost strămutat (fenomen care se va repeta cu profetul Ilie – vezi 4 Rg 2, 3-10 și notele aferente).

pieirea, fără de veste va fi tăiat și sfărâmat de istov.

16 Că el se bucură de tot ceea ce Domnul urăște și de aceea va fi sfărâmat, pentru necurăția sufletului:[12]

17 Ochiul semețului, limba nedreaptă, mâinile ce varsă sânge nevinovat,

18 inima ce meșterește gânduri rele, picioarele grabnice în a face răul,

19 mărturia strâmbă care ațâță minciuna și scornitorul de certuri între frați.

20 Fiule, păzește legile tatălui tău și nu lepăda rânduielile maicii tale;[13]

[12] T. M.: „Șase sunt lucrurile pe care le urăște Domnul, și șapte care-i sunt nesuferite”. E vorba de viciile enumerate în următoarele șase stihuri.

[13] *Sfânta Scriptură* versiune diortosită după *Septuaginta*, redactată și adnotată de Mitropolit Bartolomeu Valeriu Anania

Tâlcuire

„Să nu dai somn ochilor tăi, nici genelor tale dormitare, ca să te mântuiești ca o căprioară din cursă și ca o pasăre din laț” (*Pilde* 6, 4-5). După această regulă trebuie să se călăuzească oricine a hotărât în inima sa, înaintea feței Domnului, să trăiască de-acum încolo după poruncile Lui. El nu trebuie să dea somn ochilor săi, nu celor din afară, ci ochilor lăuntrici ai minții, ca ei să privească în inimă cu stăruință și să bage de seamă bine tot ce se petrece acolo și astfel să dea celui râvnitor putința de a cunoaște cursele vrăjmașului și de acolo primejdiile pe care le aduc acestea. Inima a devenit acum arena luptei cu vrăjmașul. Aici seamănă el necontenit sămânța sa, ce se răsfrânge în gânduri, care nu sunt întotdeauna rele în chip vădit, ci se prefac, de cele mai multe ori, că sunt bune și drepte. Înlănțuirea tuturor gândurilor nu e decât un laț împletit cu viclenie! Cel ce s-a aruncat în urma lor fără să ia aminte nu va scăpa de rătăcire și, prin urmare, de primejdia căderii. Iată de ce, frate, e nevoie să-ți ascuți privi-

rea minții, luând aminte bine la tot ce se întâmplă înlăuntrul și împrejurul tău. Ia seama la ce te îmbie să faci nelipsitul tău sfătuitor din partea stângă; cercetează pentru ce te îmbie cu acel lucru, unde duce acesta și niciodată nu vei cădea în cursa lui. Un lucru să nu uiți: singură luarea-aminte n-are putere, ci numai când e înfrățită cu trezvia, duhul priveghetor și cu neîncetata rugăciune către Domnul. Îmbină toate acestea și vrăjmașului îi va fi peste putință să te prindă în cursă.[14]

---

[14] Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Tâlcuiri din Sfânta Scriptură pentru fiecare zi din an.*